

## ทรัพยากรธรรมชาติ

**๑. ทรัพยากรดิน** จากการสำรวจทรัพยากรดินในบริเวณเกาะสมุย โดยกรมพัฒนาที่ดินสามารถจำแนกได้เป็น ๘ ประเภท ได้แก่ ดินชุดทุ่งหัว ดินตะกอนลำน้ำที่มีการระบายน้ำเร็ว ดินชุดหัวหิน ดินชุดบาเจาะ ดินชุดระยอง ดินชุดโคกตะเกียน ดินชุดไม้ยาว และดินชุดท่าจีน ซึ่งกระจายตัวอยู่ทั่วไปตามที่ลาดเชิงเขา ที่ราบซึ่งเป็นพื้นที่เกษตรกรรมและที่ชุมชน และที่ราบชายฝั่งแต่จากการพัฒนาการท่องเที่ยวของเกาะสมุย มีการใช้พื้นที่ดินไปเพื่อกิจกรรมการบริการ ที่พัก ตลอดจนกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจของนักท่องเที่ยว จึงส่งผลกระทบต่อการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของเกาะสมุย รวมถึงการเปิดหน้าดินลูก้าพื้นที่ลาดเชิงเขา เพื่อพัฒนาลายของดินและเกิดความไม่สวยงามของสภาพธรรมชาติ

**๒. ทรัพยากรน้ำ** แบ่งเป็นน้ำผิวดิน และน้ำใต้ดิน

**น้ำผิวดินหรือน้ำท่า** เป็นแหล่งน้ำสำคัญที่ประชาชนที่อาศัยอยู่บนเกาะสมุยใช้เพื่อการอุปโภคและบริโภค โดยมีคลองที่สำคัญ คือ คลองลิปะใหญ่ คลองหลังไผ่ คลองลิปะน้อย คลองสระเกศ คลองลาดวานร คลองละไม คลองน้ำจืด คลองท่าเร็ด คลองท่าสียา คลองท่าจีน เป็นต้น โดยมีรายละเอียดพอสังเขป ดังนี้

- **คลองลิปะน้อย** ในตอนเหนือคลองมีแอ่งน้ำขนาดใหญ่เรียกกันว่า “วังไม้แดง” และมีการสร้างฝายน้ำล้นเพื่อให้ชาวบ้านตำบลลิปะน้อยใช้ประโยชน์ในการเกษตร
- **คลองสระเกศ** เป็นแหล่งน้ำสำคัญสำหรับเกษตรกรบ้านตลิ่งงาม โดยมีต้นน้ำเกิดจากเขาใหญ่
- **คลองละไม** หรือ คลองท่าศก มีต้นน้ำสองสาย คือ คลองท่าศก และคลองวังกลิ้งไหลมารวมกันในบริเวณที่เรียกว่า “พังลุงนก” นอกจากคลองท่าศกแล้ว ชาวบ้านตำบลมะเร็ดยังได้ประโยชน์จากคลองมะเร็ดอีกแห่งหนึ่ง
- **คลองท่าสียา** ในอดีตเรียกว่า “คลองศรีไชยา” เป็นคลองขนาดใหญ่ มีต้นกำเนิดจากภูเขาใหญ่กลางเกาะไหลผ่านเทือกเขาสูงลงสู่ที่ราบของตำบลหน้าเมือง ผ่านหน้าผาสูงทำให้เกิด “น้ำตกหน้าเมือง” ที่สวยงามและเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของเกาะสมุย
- **คลองท่าจีน** มีต้นกำเนิดจากภูเขาด้านทิศใต้ของตำบลแม่น้ำ มีฝายน้ำล้น ๒ แห่ง หล่อเลี้ยงชีวิตของชาวตำบลแม่น้ำ ทางด้านเหนือของเกาะนอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำที่เป็นหนองน้ำ (พรุ) อีก ๒ แห่ง คือ หนองน้ำตำบลหน้าเมือง (พรุน้ำเมือง) และ หนองน้ำตำบลบ่อผุด (พรูแฉง) ซึ่งปัจจุบันแหล่งเก็บน้ำสำคัญของชุมชนแฉง

อย่างไรก็ตาม ในระยะที่ผ่านมาพื้นที่เกาะสมุยได้มีการพัฒนาแหล่งน้ำทั้งเพื่อการอุปโภค และเพื่อการเกษตร บางส่วนกระจายอยู่บริเวณรอบเกาะ ได้แก่ ฝายคลองน้ำจืด เขื่อนท่าสัก ฝายวังเสาธง ฝายน้ำตกหน้าเมือง ฝายวังหินลาด ฝายคลองแม่น้ำ ฝายคลองพังเพ และฝายคลองละไม เป็นต้น แต่สภาพฝายที่มีอยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่มีขนาดเล็กและกระจายตัวไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะการขยายตัวของพัฒนาการท่องเที่ยวของเกาะสมุยที่ค่อนข้างรวดเร็วยิ่งทำให้น้ำที่มีอยู่ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะฤดูแล้ง ปัจจุบันมีเจ้าของธุรกิจบางรายขุดน้ำบาดาลเพื่อใช้บรรเทาปัญหาในหน้าแล้ง และคาดว่าจะส่งผล ต่อเกษตรกรรมในระยะยาว โดยเฉพาะพืชสวน ซึ่งมีระดับน้ำคลองธรรมชาติลดระดับลง ทำให้ทุกพื้นที่มีแนวโน้มขาดแคลนน้ำ ในอนาคต

### ๓. ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

- **ป่าไม้** เกาะสมุยนับว่าเป็นบริเวณที่มีความสำคัญทางด้านสัตววิทยาบบริเวณหนึ่งของประเทศ เนื่องจาก การที่มีสภาพป่าดงดิบชื้นปกคลุมพื้นที่โดยเฉพาะเขาใหญ่และเขางามมีป่าไม้หนาแน่นแต่ปัจจุบันพื้นที่ป่าถูกเปลี่ยนแปลง ไปเป็นสวนมะพร้าวและสวนผลไม้เป็นส่วนใหญ่ ทำให้สภาพป่าดั้งเดิมเหลืออยู่น้อยมาก โดยคงหลงเหลืออยู่ตามภูเขาสูง หน้าผาที่ลาดชันมากๆ และบริเวณน้ำตก ๒ แห่ง คือ น้ำตกหินลาด ตั้งอยู่ห่างจากตลาดหน้าทอน ๑.๕ กิโลเมตร ซึ่งไม่มีสภาพเป็นน้ำตกอย่างแท้จริง แต่เป็นทางน้ำไหลมาจาก เขาพลู ผ่านหน้าผาสูงประมาณ ๒๐ เมตร ไหลลงสู่พื้นที่ ตอนล่างของเกาะ กรมป่าไม้ได้จัดให้เป็นวนอุทยาน น้ำตกหน้าเมือง(ผาหลวง) มีเนื้อที่ประมาณ ๑๐ ไร่ นอกจากนี้ได้ กำหนดให้น้ำตกหินลาดในท้องที่ตำบลอ่างทอง ตำบลแม่น้ำ และตำบลลิปะน้อย มีเนื้อที่ ๖,๙๔๓ ไร่ ให้เป็นป่าสงวน แห่งชาติตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๗

- **สัตว์ป่า** สัตว์ที่พบบนเกาะสมุยทั้งบนบกและในทะเลนั้น มีจำนวนและชนิดลดลงไปเรื่อย ๆ ทั้งนี้เกิด จากกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแผ้วถางป่าธรรมชาติ การใช้ที่ดินทำการเพาะปลูก และการ พัฒนาบริการทางการท่องเที่ยว เมื่อมีกิจกรรมต่าง ๆ และนักท่องเที่ยวเข้าออกไปมาจะมีผลโดยตรงต่อสัตว์ เช่น การ ส่งเสียงดังรบกวนทำให้สัตว์หนีไป การทำลายแหล่งอาหารและที่อยู่อาศัยของสัตว์โดยไม่รู้ตัว การล่าสัตว์ป่า ซึ่งจะทำให้ จำนวนสัตว์ลดปริมาณลงและสูญพันธุ์ไปจากพื้นที่ในที่สุด

### ๔. ทรัพยากรท่องเที่ยว

เกาะสมุยมีทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการพัฒนาซึ่งแบ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ได้แก่หาดทราย น้ำตก และแนวปะการัง ประเภทประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม ประเภท ศิลปวัฒนธรรมและ กิจกรรมท้องถิ่น โดยสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่สำคัญของเกาะสมุย คือ เป็นสถานที่ตากอากาศในภูมิภาคเขตร้อนที่มี แสงแดด ทะเล หาดทราย ปะการังที่สวยงามและมีความเงียบสงบ ความบริสุทธิ์ของธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ รวมถึงอริยาศัยไมตรีของชาวพื้นเมืองในท้องถิ่นเป็นองค์ประกอบเสริมให้ทรัพยากรหลักมีค่ามากยิ่งขึ้น

#### แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของเทศบาลนครเกาะสมุย

|               |                                                                                                                                                                                     |
|---------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ตำบลอ่างทอง   | หาดหน้าทอน น้ำตกหินลาด น้ำตกของเรือ                                                                                                                                                 |
| ตำบลลิปะน้อย  | หาดลิปะน้อย หาดท้องยาง น้ำตกลาดวนร                                                                                                                                                  |
| ตำบลลิ้งงาม   | อ่าวพังกา อ่าวท้องกรูด เจดีย์รัตนโกสินทร์                                                                                                                                           |
| ตำบลหน้าเมือง | น้ำตกวังเสาธง น้ำตกหน้าเมือง๑ น้ำตกหน้าเมือง๒ วัดประเดิม วัดคุณาราม พระพุทธรูปบาทเขาเล่ เจดีย์แหลมสอ                                                                                |
| ตำบลมะเร็ต    | หาดละไม หาดท้องตะเคียน หินตาหินยาย อ่าวแหลมเสด็จ สวนผีเสื้อสมุย สมุยอะควาเรียม วัดราชธรรมาราม(วัดศิลาสูง) หอวัฒนธรรมบ้านละไม วัดสำเร็จ สำนักปฏิบัติธรรมที่ปภาวันธรรมสถาน เขาทิปังกร |
| ตำบลบ่อผุด    | จุดชมวิวลาดเกาะ หาดเฉวง หาดบ่อผุด หาดเชิงมน หาดบางรักษ์ พระใหญ่เกาะพาน ศูนย์ลึงสมุย                                                                                                 |
| ตำบลแม่น้ำ    | หาดบางปอ หาดแม่น้ำ หาดบ้านใต้ น้ำตกธารเรือ วัดหน้าพระลาน                                                                                                                            |